

EN TRAGEDIE VED PRØVENS FUGLEFJELD

Fortalt af *Aksel Thorlaksen* til *Hans Jacobi*

På min vej til Qutdligssat i foråret fik jeg chancen til at tage indenom Sarqaq, hvor jeg opholdt mig et par dage. Her fik jeg lejlighed til at træffe en fanger ved navn Aksel Thorlaksen, om hvem jeg havde fået oplyst, at han kunne berette om en tragisk hændelse, der for mange år siden var indtruffet ved et fuglefjeld. Aksel blev bænket i Fenckers hyggelige og gæstfri omgivelser og efter den traditionelle kaffe begyndte han sin beretning:

Jeg er oprindelig fra Prøven lige syd for Upernavik, men da fangstforholdene der oppe blev mere og mere vanskelige, søgte jeg hertil lokket af rygterne om bedre leveforhold og naturligvis er jeg ikke bleven skuffet. Det tog ganske vist nogen tid, før jeg vænnede mig til de nye forhold, men nu er jeg glad ved, at jeg den gang tog beslutningen om at flytte.

Den begivenhed, du har ønsket at høre nærmere om, hændte mens jeg endnu var en skoledreng; derfor vil jeg antage, at den må ligge ca. 25 år tilbage. Ja, det var en så uhyggelig tildragelse, at hverken jeg eller nogen af de andre, der var vidne til den, nogensinde vil glemme den. Sådant et chokerende indtryk gjorde den på os alle.

Den tid om foråret, hvor ægsamlingen foregår, ser vi altid hen til med megen stor og glædelig forventning. Det er nemlig en så stor afveksling i den daglige kost, at den betyder så meget for os grønlandere, ja, vi glæder os faktisk til denne kostforandring hele året, og det hænder derfor ofte, at vi taler om den feststemning, der hersker, når bådene kommer tilbage fra fuglefjeldet fuldt lastede med alke- og tateratæg, og hvordan vi børn står ved stranden og tager imod vore pårørende med høje glædesråb; og så får vi lov til at frådse og spise ligeså mange æg, som vi er i stand til at få ned. Vi betragter altid de æg, der netop er udruget så meget, at der er begyndelsen til en unge i dem, som en særlig lækkerbidsken, og vi plejer derfor at komme med et glædesudbrud, hver gang vi opdager, at der er en unge i ægget.

Vi drenge fik som regel aldrig lov til at deltage i ægsamlingen, dertil var dette erhverv alt for farefuldt, og iøvrigt tog man som oftest heller ikke engang kvinder med i båden, idet de kunne være til mere besvær end gavn. Det var kun trænede fangere, folk der ikke blev svimle og som var i stand til at klatre på de meget stejle fjeldsider, som kom med på togtet, og man tog altid et stærkt reb med. Det var en

nødvendighed for at udvide ægsamlingsområdet så meget, at man kunne komme hjem med fuld last.

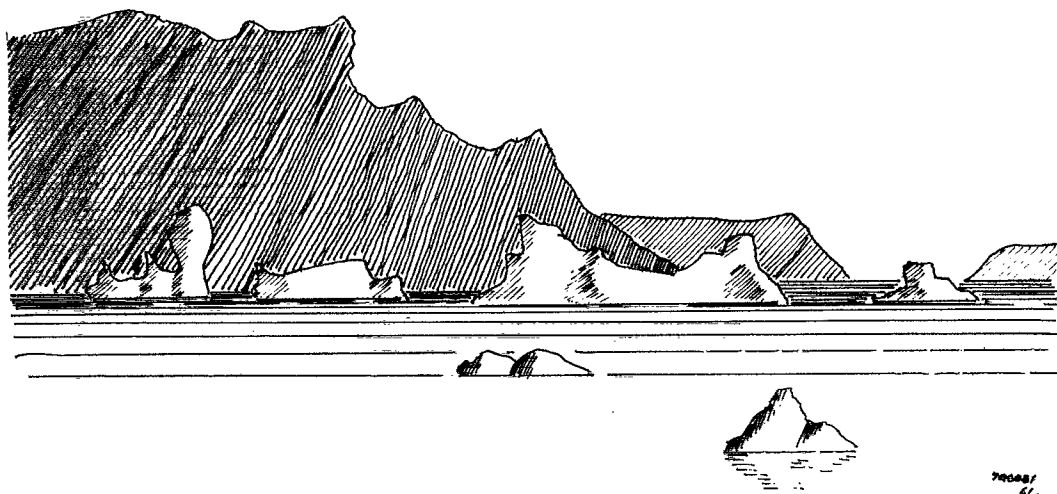
Den begivenhed, du skal høre om, skete i begyndelsen af juni, hvor 6 af de dygtigste fangere i en konebåd drog til fuglefjeldet, der ligger ca. 35 kilometer syd for Prøven. Under normale forhold ville det tage 3, højst 4 dage, før de kunne være tilbage, og vi fik allerede vand i munden, når vi talte om, hvorledes vi skulle frådse i dette års allerførste æg, men desværre blev der ikke noget festmåltid i tilslutning til denne rejse.

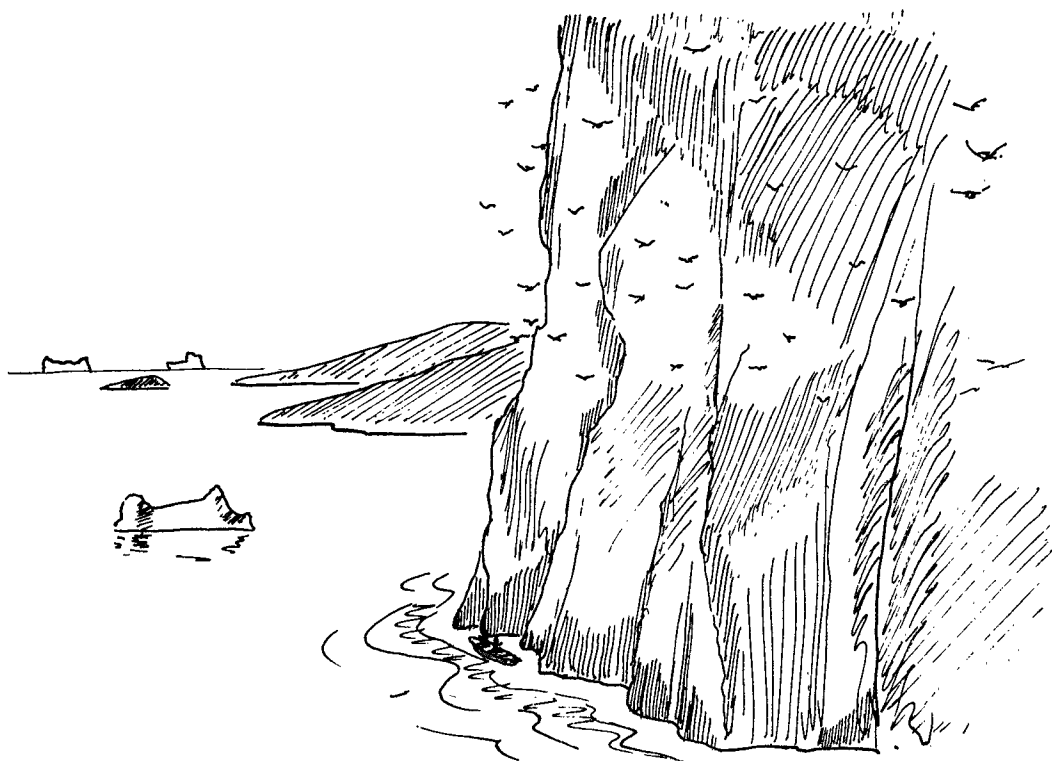
Fuglefjeldet rejser sig fuldstændigt lodret fra havet, hvorfor man ikke er i stand til at sikre båden på forsvarlig måde under ægsamlingen. Det er derfor nødvendigt, at en af deltagerne bliver tilbage for at passe på båden. En sådan mand vil også være en meget værdifuld hjælp, når de øvrige skal hjælpes sikkert ned til båden med deres udbytte, som ikke tåler en for hård medfart.

I dette tilfælde efterlod man imidlertid 2 fangere i båden for at være helt sikrede med såvel pasning som assistance ved nedstigningen. De øvrige 4 foretog derefter den meget besværlige opstigning, ved hvilken det medbragte reb kom til stor nytte.

Nedefra synes det altid at være helt umuligt at forcere et så lodret fjeld, men for øvede klatrere findes der altid en revne eller små afsatser, hvor man kan klemme kamikkerne ind og få fodfæste, medens man samtidig finder ujævnheder, hvor fingrene kan få fat.

Tiden kom vel hurtigt til at føles meget lang for de to, der blev tilbage, idet de kun havde til opgave at vente og holde båden klar af fjeldet, når dønningerne true-

de med at slå den skrøbelige skindbåd ind mod fjeldsiden; og ind imellem har de vel drøftet mulighederne for, om det alligevel ikke kunne lade sig gøre at samle lidt æg lige omkring det sted, hvor de opholdt sig. De var vel også blevet sultne og har fundet ud af, at når de var to, løb de næppe nogen risiko. Ham, der havde bådens fangline, turde naturligvis ikke give slip på denne, så hans indsamlingsområde blev derfor meget begrænset, hvorimod hans kammerat kravlede et godt stykke til vejr. På det tidspunkt, hvor han havde samlet så mange æg, at han skulle begynde nedstigningen, mistede han imidlertid sit greb, formentlig på grund af en løs sten, og med et skrig styrtede han ned, ramte hovedet mod et fremspring og gik til bunds efterladende et så voldsomt oprør i vandet, at den anden slap linen vel også nærmest i forbindelse med det chok, han fik. Båden gled øjeblikkelig til søs og blev ført bort af den stærke strøm, uden at han havde nogensomhelst chance for at få den bjerget.

Det var en frygtelig situation, der opstod for de 5 mand, der på denne måde fuldstændig blev isoleret på den stejle fjeldside. De måtte klamre sig til det begrænsede

område, hvor de befandt sig, uden nogen mulighed for at kunne bevæge sig til et blot noget sikrere område. Samtidig med rædslen for den opståede situation bevarede de nødstedte dog et svagt håb om, at man snart ville blive opmærksom på deres udebliven hjemme ved Prøven, og at der derfor ville blive iværksat en eftersøgning, men uheldet var ude efter dem, efter et døgn forløb blæste det op til storm, og det var derfor i de følgende dage fuldstændig umuligt at foretage sig andet end at vente.

Den mand, der havde passet båden og var blevet isoleret i nærheden af opstigningsstedet, måtte i al den tid klamre sig til et ganske lille fremspring; her kunne han ikke engang tillade sig at slappe så meget af, at han kunne lukke et øje, idet den mindste afslappelse ville være ensbetydende med, at han mistede sit greb og styrtede i havet. Denne uhyggelige situation forværredes yderligere ved, at stormen og regnen piskede imod ham og gjorde ham gennemblødt.

Fra dette begrænsede område lykkedes det ham dog at nå frem til enkelte fugle-reder og på den måde opretholde livet ved de få æg, han kunne få fat i, samt ved at slikke den regn, der drev nedad fjeldet.

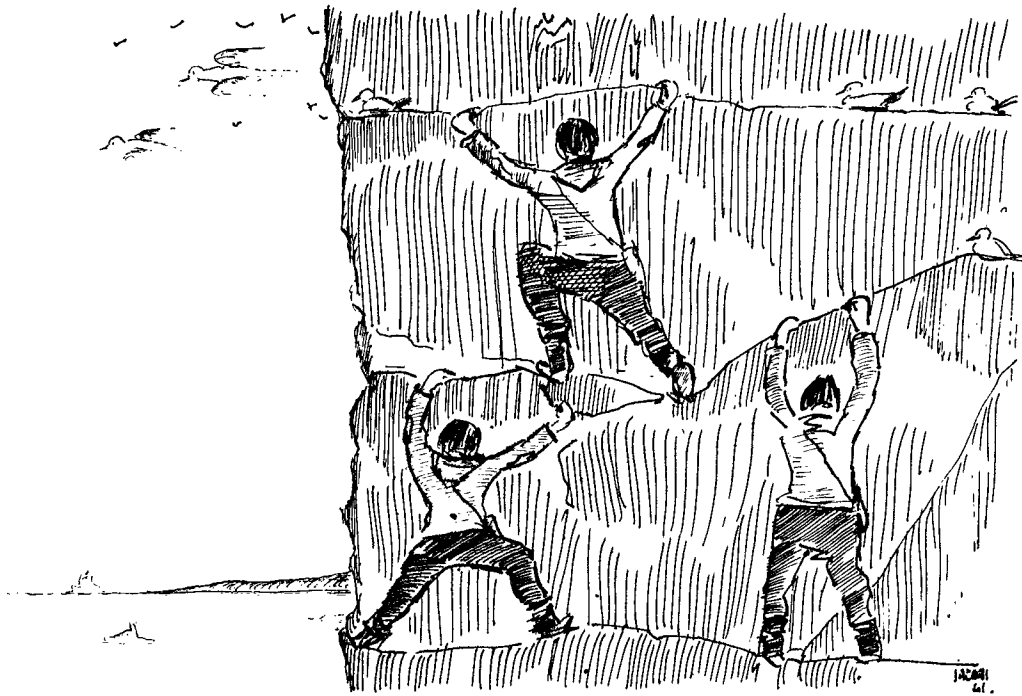
De øvrige 4, der naturligvis blev lige så gennemblødte, kunne dog skiftes til at binde hinanden fast med rebet, således at de i kortere perioder kunne redde sig lidt søvn, holdt oppe ved rebet og kammeraternes efterhånden svindende kræfter; men ellers led de under de samme uhyggelige forhold som deres kammerat nede ved vandet.

Det er ganske uforståeligt, at de 5 mennesker har kunnet udstå de frygtelige lidelser, de måtte igennem i al den tid, de sad klemte ind til fjeldet. Jeg husker ikke nøjagtigt, hvor længe det varede, før vejret bedredes så meget, at man kunne bemande en båd og sende den ud til fuglefjeldet, men en uges tid har de ulykkelige ægsamlere i alle tilfælde måttet friste en tilværelse, der synes hårdere, end noget menneske ville være i stand til at udholde, og det er os stadig en gåde, at de overhovedet var i live, da man endelig nåede frem til dem.

Redningsfolkene søgte straks hen til det sted ved fuglefjeldet, hvor man normalt foretager opstigningen, og her mødte der dem det uhyggelige syn af den til vanvid udmattede mand, der, hvor mærkværdigt det end synes, stadig klamrede sig til fjeldet.

Det tog dem meget lang tid at få hjulpet ham og de øvrige nødstedte ned i båden, idet de var så udmattede, at de ikke var i stand til at røre sig, og da man med opbydelse af alle kræfter endelig havde fået dem bragt ned i båden, faldt de fuldstændig sammen i bevidstløshed.

Det var en tavs og alvorlig befolkning, der hjemme i Prøven modtog disse halvdøde ægsamlere, og hjælpende hænder strømmede til fra alle sider for at assistere, da de blev båret hjem til et meget langt og yderst smertefuldt sygeleje, fra hvilket

kun de 4 var i stand til at rejse sig igen. Den ulykkelige, der havde måttet friste den bitre tilværelse helt alene, var så medtaget, at han døde kort efter at være bragt i sikkerhed.

Selvom de 4 var så chokerede efter deres rædselsfulde oplevelser på fjeldet, at de kun meget nødtigt kom ind på enkeltheder fra det helvede, de havde gennemgået, blev man dog klar over, at det mareridt, der havde gjort deres lidelser mest uudholdelige, var det utøj, især tæger, der snylter på rugende fugle. Disse parasitter havde med grådighed kastet sig over de ulykkelige, der ikke på nogen måde havde været i stand til at afværge deres infame angreb. De havde boret sig ind overalt, så der ikke havde været det sted på kroppen, der ikke var et stort blodigt og smertende sår. Når dertil kom udmattelsen, der var forårsaget af sult, tørst og kulde, samt mangel på søvn, er det ganske ufatteligt, at de havde været i stand til at holde sig i live.

Da solen det følgende forår havde fået bugt med vinterens kulde og igen indbød til årets første æggetogt, ja, da var de fire atter raske og ivrige efter at komme med til fuglefjeldet, der endnu en gang lokkede med de mange lækre æg. De var

for hårdføre til at lade sig kue af det fjeld, der gennem årene havde kostet mangan en dygtig fanger livet.

En bekræftelse på, at den menneskelige opholdelsesdrift hos et folk, der fra tidernes morgen har måttet friste en tilværelse under de hårdest tænkelige vilkår, fuldstændig afhængige af vejrligets skånseløshed, er af et helt andet format, end hos folk, som ikke behøver at fravriste naturen det daglige brød.